Tečaj XIV. **NOVICE** List 100.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 13. decembra 1856.

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Ako vse to, kar smo dosedaj razložili, še enkrat na kratko povzamemo, bomo vidili, da vsak kmetovavec veliki kakor mali si zamore najgotovejše in za zmiraj s tem pomagati, da si leto in dan redí toliko živine kolikor je potrebuje, pa nikoli več kakor toliko, kolikor je je preživiti v stanu. Perva skerb mu mora tedaj biti, da pridela klaje za potrebo in da redí potem svojo živino dobro, ker le po tem se splačuje kapital, ki ga gospodar na živino obrača, ne le da krava več molze in se vol bolje redí, tudi gnoj je od take živine dvakrat več vreden.

Vémo, da mali kmetovavec ne more z veliko mero začeti, in da le počasi jo zamore do pridelka obilniše klaje pripravljati; pa povedati mu moramo, da s klajo mora začeti, ker druge poti ni, da bi se s kmetijo svojo pomagati mogel na bolje. Kar tedaj naj več more, naj skuša, da bo tudi na njivah svojih prideloval živinske klaje. Če tretji del polja svojega odloči za deteljo ali travo, da bo pridelal dosti klaje, bo zamogel kakošno kravico več postavíti v svoj hlev; od te bo imel mleka in tele, pa tudi več in tečnejšega gnoja, tedaj bo zamogel une dvé tretjini svojega polja potem bolje gnojiti; na bolje gnojenih njivah bo pa pridelal več žita in drugih sadežev in tako bo na pridelku pridobil, kar je na prostoru vzel žitu in verh tega ima že dobiček v hlevu.

Razun klaje, ki si jo moder gospodar sam seje na polji, pa ne bo zanemaril tiste, ki mu sama po sebi raste na njegovi senožeti ali na spašniku (gmajni). Pameten mal posestnik, ki že tako nima veliko posestva, ne bo še te malenkosti metal ptuji živini pod noge, kar se vselej godí na gmajnah, kterih nobeden ne obdeluje, zato ker so lastnína vseh in ravno zato nobeden za-nje ne skerbí. Pameten kmetič bo tedaj vselej rekel: „jez hočem svoj delež naše gmajne sam imeti", da ga bom izoral in njivico napravil ali pa ga v rodovitno senožet sam sebi predelal; jez terjam, da se gmajna razdelí; če tudi majhen kosček dobim, bom vendar vlekel desetkrat več dobička iz njega, kakor dosihmal, ko imamo vsi gmajno skupaj, pa nobeden nič dobička od nje, kakor to, da živina na nji strada". Tako bo govoril moder mal posestnik in ne bo odstopil od svoje pravice, ktero mu postava varuje.

Pa tudi svojo senožet bo pridno obdeloval in ne bo dal, da bi trava rastla kakor bi sama hotla. Res je, da mali posestnik ne more sam umetnih rečí napravljati na svoji senožeti, da bi močirni svet z dragimi napravami na suho deval ali suhi svet z dragimi napravami močil, — vendar pa tudi ne bo rok križem deržal in ne bo zadovoljen, da mu le malo in slabe travice zraste. Storil bo kar more, — more pa veliko, če le hoče. Zamoke ali mehkotnice bo zasul z zemljo, ali če ni drugač, tudi s peskom, ki ga je izkopal iz višjih suhih krajev, — močirju bo skopal grabne, da se bo zamok odtekal, — da bi senožet žeje ne terpela, to je, da bi ji vode ne manjkalo, ktera senožet krepčá kakor človeka kozarček vina, bo napravljal grabničke, kjer koli bo vidil, da zamore kaj vode (deževnice ali snežnice) vjeti in po senožeti izpeljati, — vse kertíne ali mravljišča bo pridno razmetoval po senožeti in bo kertu za to hvaležen, da mu vzdiguje rodovitno perst izpod zemlje, — ne bo terpel germovja in osata na nji, — ne bo pripušal, da bi se v jeseni, kadar je zemlja zmočena, še manj pa spomladi pasla živina po senožeti, — mah bo izzačetka spomladi z brano spravljal s senožeti, ki jo bo križema pridno povlekel, — s sajami, pepélom, z gipsom, cestnim blatom in enakim gnojem bo množil pridelk.

Po ti poti si bo napravil bogato senožet, in če je poprej nakosil na oralu 24 centov sená in otave, si zamore svest biti, da bo njeni pridelk pomnožil na 35 in morebiti še celo na 48 centov, — in vse to brez copernije, le z umnostjo in pridnostjo. (Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Kdaj naj se kosí mèrva in otava?) Senožeti, ktere se dvakrat kosijo, in takih je naj več, naj se kosijo pervikrat, kadar je zgornja trava v polnem cvetji. Kadar zgornja trava cvetè, takrat stojí senožet v svoji popolni moči; zgornja trava je tečna in spodnje trave se ne zgubí malo. Ako je bila o pravem času merva (senó) pokošena, je to tudi za otavo dobro, in zlasti malemu kmetovavcu zaleže otava za goveda čez zimo veliko. Škoda, da se košnja otave opravlja tako rekoč, kadar je. Večidel gospodarjev kosí otavo, kadar ima čas za to, nekteri kadar so veliko žetev opravili, nekteri še le, preden za ozimino orjejo. Umen gospodar bo pri košnji otave gledal le na to, da mu je otava dober pridelk. Za pravílo (regeljco) smé veljati, otave ne kositi pred drugo polovico mesca kimovca (septembra), to je, ne pred kvaternim tednom po Malem Šmarnu, zakaj takrat so trave tako dozorele, da veliko več pozneje ne pridobé, tudi je vreme takrat večidel dobro in tudi drugih opravil ni takrat preveč.

Nekaj pa imamo gospodarjem o košnji sená še povedati, kar se bo sicer nekterim smešno zdelo — pravi gospodarski časnik „Agronom. Zeit." — kar pa je vredno, da bi nihče v nemar ne pušal, in to je luna. Naj si zapomnijo to, da o mlaji (mladi luni) naj nikoli sená ne kosijo. Čeravno ima solnce veliko večjo moč do rastlin na zemlji, vendar tudi luna brez močí ni; to so skušnje poterdile. Mi nismo babjoverci, da bi se le po luni ravnali in da bi v versto tistih spadali, od kterih se lahko reče, da jih luna terka, — al to moremo našim kmetovavcem po mnogih skušnjah z dobro vestjó priporočati: Nikar sená ne kosite o mlaji! zakaj dosti manj ga bote nakosili kakor če ga kosite o polni luni ali zadnjem krajcu, — tudi ga bo vsaka živina raji jedla. Komur je na tem ležeče, da največ in najbolje merve nakosí, naj jo kosí o polni luni takrat kadar je zgornja trava v polnem cvetji.

Obertnijska skušnja.

(Za malarje kaj). Pol funta lima (kölnischen Leim) naj se razmehčá v vodi kolikor je je za to potreba, in naj z 2 lotoma lojene žajfe dobro pokuha, v tem pa vedno pridno meša. Kadar je vse do dobrega stopljeno,

naj se prilijejo 4 loti v vodi raztopljenega galuna, in vse naj še enkrat dobro prekuha. Potem naj se tako napravljeno limasto mleko (tako se imenuje ta mešanca) precedí in v dobro zadelani steklenici (flaški) spravi. Ako se kaka malarija na papirji s tem limastim mlekom s šopičem (penzeljnom) namaže, so farbe vse živejše in stanovitne več let. Kdor je enkrat to skusil, ne bo nikoli več drugač ravnal; tako vesel bo.

Krajopisje.

Terst. *)

Pod stenami golega Krasa v dolini, ktero od južne in vzhodne straní prijazni griči, od zahodne in deloma od severne zeleno jadransko morje obdaja, leží Terst, bogato in pervo tergovsko mesto avstrijanskega cesarstva. Raz sosednih gričev zagledaš v severo-zahodu bližnji otok Grado in polotok Oglejski, — na robu podgorja Divin (Duino) in zadej v sinji daljavi bele gore poleg Verone, ki iz globokega morja svoje stare verhove molé, — na desni primorsko podgorje, Občino, in na jugu, na osti zaliva teržaškega bližnji Skedin (Servola), kamor se posebno pozimi teržaška gospoda rada sprehaja. Na gričih za mestom leží v podobi polomesca stotero kampanij, obbanih od lepih vertov in krasnih nogradov, kjer se je obilo žlahnega vina pridelovalo, dokler ni huda tertna bolezen končavala plodonosnih brajd. Dva drevoreda zaljšata okolico mestno; pervi se začne na izhodni strani v mestu, v ulici „Acquedotto“ (vodotoč) imenovani, in pelje ven iz mesta v najprijetniši, od Teržačanov toliko ljubljeni gaj „Boschetto“, kamor se poleti sploh teržaška gospoda na sprehod pešč in v urnih kočijah podaja. Verh tega s starimi, z beršljinom ovitimi hrasti obraščenega in tù in tam nanovo pogojzdenega griča, kamor je več lepih cest in potov speljanih, se odpira naj krasneji pogled na mesto, njegovo okolico in na celo neizmerno morje. Tù stoji mestno strelišče, ktero se pa ne obiskuje toliko, kakor v mnogih drugih mestih, nekaj ker je preodaljeno, nekaj pa tudi gotovo zavolj tega, ker je v gostivnici tukaj vse neizrečeno drago in zraven tega se še sploh tožbe čujejo o slabi pijači; pa tudi strel ne veseli Teržačana toliko kakor prebivavce mnogih drugih mest, kar se zavolj krajnih razmer lahko verjame. Drugi drevored na zahodu mesta pelje proti novi Lloydovi barkotesarnici na poti v Skedin, ki je sprehajališče ob bolj hladnih letnih časih. Ako se vstopiš tù pozimi ali v zgodnji spomladi k poti v nedeljo popoldne, ko je vreme prijazno, se boš čudil sto in stoterim kočijam, ki ena za drugo tù memo dírjajo v Skedin, kjer se toliko ljudstva nabere, da večkrat ni mogoče prostora dobiti. Tù točijo sladki rofošk, ki dopada posebno gospém in gospodičnam, ker ženski spol ljubi sploh sladke rečí.

Drugih sprehajališč na suhem pa Terst nima. Bolj male gospode in delavcev se o poletnem času, ob nedeljah in praznikih, mnogo v bližnje kampanije na bokal černega vina podaja, kjer se jih pa tudi pogostoma namesto enega bokala, pet in še več sprazne, in po tem takem je naravno, da se zvečer na mestnih ulicah marsikak dobrovoljen pevček prikaže, ki ga nosi toliko pod kapo, da mu pod težko glavo noge omahujejo. To je tukaj navada, in kaj mara in porajta naš delavec, ako je v nedeljo par petic zapravil, da je le dobre volje bil, saj zasluži na dan, ako kaj veljá, terd križavec. — Drugi imajo navado ob praznikih in nedeljah bližnje soseske v veseli družbi obiskavati in se ondi kratkočasovati, ter se podajajo v kočijah na Občino, v Lesano, Boljunce, Prosek, Teržišče in druge v mestni okolici ležeče kraje. — Vsakdanje sprehajališče v mestu je imenitni korso, naj daljša in deloma naj širokeja mestna ulica med novim in starim mestom, v sredi najlepših poslopij, najimenitniših teržnic in prodajavnic, ki sega od jugo-vzhoda od stare šrange noter do morja; pri morji pa molo S. Carlo, ki sega iz srede mesta v morje, na kterega levi strani stojé Lloydovi parobrodi in na desni druge kupčijske ladije.

Še bolj kot sprehajališča na suhem se obrajtajo na morji. Ne le, da se pridno obiskujejo ptuje vojaške, zunaj na morji stoječe ladije, temveč, ako je vreme ugodno in morje ne preveč valovito, posebno pogosto odrivajo brodnarji svoje čolne z razpetimi jadri od bregov, ko pri dobrem vetru kot tica ferčé s pevaječimi ali smodke puhajočimi mladenči, z boječimi deklicami, s pogumnimi možaki in skerbnimi materami v bližnji sv. Jernej, kjer dobiš za dobro plačo dobro pijačo, sladkega prosekarja, in za zdrav želodec zdrav prigrizlej. Od tod vživaš posebno lep pogled na zeléno morje proti zahodu, in kakor da bi iz morja rastel, stojí pred tabo krasni Terst po celem morskem bregu od svetilnika na zapadu do novega Lazareta na severo-vzhodu. Ker Lloydovi parobrod poletnega časa pri lepem vremenu vsako nedeljo in vsak praznik Teržačane v sosedne primorske mesta: v Koper, Piran, Divin in Isolo v razveseljevanje vozi, se vé, da se jih ne manjka, ki se te priložnosti radi poslužujejo, posebno, ker na parobrodu godci lepo godejo in se cele verste plesavk berhko sučejo.

Mesto samo, močno polomescu podobno, razdeluje, kakor smo že zgorej omenili, imenitni korso, akoravno ne prav natanko, v novo in staro mesto. — Novo mesto stojí na vzhodni strani in po celi širokosti morske luke, je večje kakor staro mesto, prav snažno in lepo zidano, z ravnimi enako širokimi ulicami, ima poseben lep tlak iz silo velikih kamnitnih plošč, po kterih, ker so iz brusivnega kamna, mnogokrat zapaziš, da ljudjé sekire in enako orodje brusijo; pohištva so snažne in prostorne, in da ob kratkem rečem, prav prijetno je mesto. Staro mesto leží na zapadni strani na podnožji griča, na kterem so grad sozidali, in deloma na griču samem, je kaj tesno, ima prav ozke ulice, da se tù in tam težko dva človeka ogneta, v nekterih kotih je dovolj nesnažno in ne kaj vabivno; stanovati v takih krajih, kamor nikdar ne posije milo solnce in je memo tega veden šum in šunder, vpitje, krič, ropot in rožlanje, je toliko manj prijazno, ker so stanišča večidel temne, ker večkrat neprijeten duh v nos bode in ker se radi zavolj nesnage vsakosortni merčesi redé. Staro mesto ima to edino dobro, da pozimi v njem ni tako nadležna huda burja, ki po ulicah novega mesta hudo vihrá in piska in žvižga; odvrača pa burjo homec, ki zadej stojí in sila ozke in zakrivljene ulice, da va-nje ne more. Da so v starih časih mesta s tako ozkimi ulicami zidali in vse na kup tlačili, je velevala tačasna politika, ker v ožinah so se lahko sovražnikom branili, kar bi se v odpertih mestih ne bilo moglo zgoditi; in ravno Terst je imel z Benečani dolgoterpeče in serdite boje, kterega so si večkrat osvojili, pa vedno sopet zgubili, dokler se ni za vedne čase Benećanskega leva rešil in se odsihmal tako okrepil, da je Benetke — nekdanjo zapovedovavko, toliko mogočno in visoko kraljico morja — še prekosil. (Dalje sledí.)

*) Kmali se bo v Terst in do jadranskega morja odperla železnica, po kteri bo menda marsikdo naših bravcov v to imenitno tergovsko mesto potoval (in hitro in za majhen dnar tje prišel), ki poprej ni mislil, da bo kdaj Terst in morje vidil. Zatorej jim podamo popis teržaškega mesta kakor ga je zložil naš več časa ondi bivajoči gosp. Cegnar v „Glas. slov. slovstva“.
Vred.

Slovensko slovstvo.

Pretres dela Navratilovega o glagolih *).

☞ Častiti bravci „Novic“ pomnijo še učeni prepir zastran glagolov. „Novice“, „Prijatel“, „Zg. Danica“ in drugi

*) Tudi v 49. dokladi dunajskega časnika „Wien. Zeit.“ smo pod naslovom „Oesterr. Blätter für Literatur und Kunst“ brali te dní pretres gosp. Navratilove knižice, ktera, kakor gosp. presojevavec pravi, si je nalogo odbrala „den Geist des slavischen Zeitwortes zu erforschen und auf Grund seiner doppelten, hier mit Fleiss und Klarheit entwickelten Natur der perfektiven und in-

spisi slovenski nam kažejo, da ni sejal rodoljubni g. Navratil svojega zernja po nerodovitni zemlji. Kako lepo je viditi že zelene sterni! Ker se pa ta pravda v „Novicah“ ni mogla dognati, zato je spisal posebno knižico (9 pôl in pol debelo), v kteri svoje misli še razločnejše, še jasnejše dopoveduje in z mnogimi novimi izgledi priterjuje. Po pravici moramo reči, da je opravil težki posel jako izverstno, ter razodel pri tem veliko učenost jezikoznansko.

V tem spisu pa ni ob kratkem le to, kar smo brali v „Novicah“; veliko novega nahajamo v njem. Mično je na dokladi primerjanje slovenščine — staroslovenščini in vsem drugim živim sestricam, po verhu pa še gerščini, nemščini, laščini, francoščini in angleščini. — Gosp. pisatelj je podperl misli svoje s terdnimi stebri. Ti stebri so ugodni izgledi. Naj bolj so se spodtikali nekteri nad glagolom „pošiljam“ za pravi sedajni čas, — češ, da se smé rabiti le za ponavljavni sed. čas; gosp. pisatelj nam je pa pokazal, da ga rabi celó Trubar (Jan. 20. 21.) za pravi sed. čas: „Kakor je (ta) Oča mene poslal, tako jaz (jest) vas „pošilem“ [1]). — Posebno imeniten je pa nauk o rabi in pomenu slovničnih časov, naklonov itd., kterega do zdaj še nismo imeli. Kdor ne loči pravega od nepravega (obličnega) sedajn. časa, ta bode brodil po temi in imel marsikaj za zmoto, ali pa tudi za prav; ta ne bo vedil, kedaj se smé, kakor se komu zljubi, veršivnik ali pa doveršivnik rabiti, kedaj se pa mora veršivnik postaviti; ta ne bode vedil, kedaj smemo rabiti sedajni, pretekli ali pa celó prihodni čas, kakor se nam hoče, ali vendar tako, da ostane vselej tisti pomen. Kdor prebere o tem Navratilov nauk — temu bo vse to berž jasno kakor ribje okó.

Kako marljivo in verno je premišljeval g. pisatelj glagole slovenske in slavenske sploh, to nam svedoči tudi pregled ónih glagolov, ki so v enem narečji veršivni, v enem ali v več drugih pa doveršivni (str. 41). Tega nam ni razodel doslej še nikdo, pa je vendar tako potrebno; n. pr. glagol „roditi“ je po slovenski in po česki veršiven, po staroslovenski in po vseh drugih narečjih slav. pa doveršiven. Takih je še več, posebno zloženih (composita). Znamenito je, da je gledé na terpež največa razlika med ónimi glagoli, ki so zloženi iz kakega predloga in pa iz „nositi“, „voditi“, „voziti“, „hoditi“. Kaj mično je viditi, kako včasih le poudarek (accentus) veršivnike v doveršivnike preobrača, n. pr. slov. „izmétati“ (vrš.); „izmetat(i)“ ali „izmetáti“ (dovrš.); — slov. „poglédati“ (dovrš.); srb. pa: „poglédati“ (vrš.), „pògledati“ (dovrš.); — slov. „poslúšati“ (vrš.) = č. „poslouchati“ (vrš.); rus. „posłúšat'“, srb. „póslušati“, in polj. „posłuchać“, le-ti trije so pa dovrš. itd. — Ravno tako mika brati, kako se spreminja terpež glagolski po različnem pomenu: „ponositi“ (obleko, opravo) slov., srb., česk. in rus. glag. dovrš.; polj. „ponosić“ (= terpeti, prenašati) verš.; serb. „ponositi se“ (kim, čim s panenoma, 1. stolz sein auf —, in 2. sich aufführen) verš. (str. 58.) Toliko le za pokušnjo.

Razodel nam je g. pisatelj tudi nekoliko takih glagolov, ki jih rabijo Slaveni za veršivne in za doveršivne: slov. „rečem“ [2]), „premórem“ [3]), polj. „każę“, „daruję“; serb. „kažem“ (v pomenu: ich sage), „darujem“, „vidím“; česk. „daruji“. To so bele vrane glagolske. Verjetno je (na str. 61. f.) tudi to, da so bili Staroslovencem nekteri glagoli (kakor nam in drugim Slavenom) zdaj veršivni zdaj doveršivni po dvojnem poudarku. Tak je bil nemara glag. „poslušati“.

Bistroumno je razložil g. Navratil (str. 76—79), zakaj se nahaja v staroslovenskih sv. pismih na enem mestu — v tem glag. verš., v ónem pa doveršivni, ter overgel misel Schleicherjevo in drugih, kteri terdijo, da so rabili Staroslovenci iz pervine doveršivnike tudi za pravi sed. čas. Marljivi g. pisatelj nam je tudi pokazal, kako je rabil še Trubar določni naklon sed. č. glagolov doveršivnih pogostoma za prihodnost — prav po staroslovenski. Neki rodoljub je razglasil po „Novicah“ 1855 (str. 62 v opombi), da se govorí tako še dan današnji po Goriškem. Te besede je poterdil tudi neki učeni Slovenec iz Temnic (3 ure in pol od Tersta); tudi ondi se govorí še dan današnji — po starem, čeravno po malem že kranjčujejo.

(Konec sledí.)

perfektiven Form den richtigen Gebrauch und die Bedeutung der verschiedenen Zeit- und Aussageform und mit Berücksichtigung aller Dialekte darzustellen“. Vred.

[1]) Tako v 1. in 2. natisu nov. test.; tako („pošilem“) govoré na Raščici, kjer je bil Trubar domá. namesto „pošiljam“ (kakor tudi „odpuščem“ namesto „odpuščam“); po tem takem ni to tisk. zmota namesto „pošljem“ (Trub. piše „pošlem“). Očitno je, da tukaj (Jan. 20. 21.) ne more biti ponavljavni sed. č., zato ker se govorí le od enkratnega pošiljanja. Da rabimo terpežne gl. tudi za ponavljavne — tega ne bodem ponavljal.

[2]) Pa le po Štajarskem (str. 61. d.) — Tako tudi v starosl. Išči v mnihu crnorizcu (str. 4 in 5) in primeri temu (str. 77. 2) v knigi Navr.

[3]) Zastran „zamórem“ glej str. 55. Anm. Pis.

Slovenski Romar. Koledar za poduk in kratek čas za navadno leto 1857. V Ljubljani natisnil J. R. Milic. Založil Janez Giontini.

Poprejšni „Koledar za Slovence v povzdigo katoliškega duha“ je letos svoje ime in vredništvo premenil in pod imenom „Slovenski Romar“, vredovan od častitega žireškega kaplana gosp. Jerneja Lenčeka na svetlo prišel. „Romal bom po domači deželi pa tudi v ptujo bom rad pogledal; obiskoval bom domače božje pota, pa tudi ptujih zanemaril ne bom; govoril bom od domačih rečí, pa tudi od ptujih bom rad kej opominil; oziral se bom posebno na svete — božje rečí, pa tudi drugih navadnih vsakdanjih zadev grešil ne bom“. S temi besedami naznanuje „Romar“ določno cilj in konec svojega romarstva, in kar je obljubil, je zvesto letos spolnil. Zraven navadne pratike in pratikarskih vlastitost je prinesel namreč s svetimi podobami pobožne pesmi: božično, velikonočno, binkoštno itd., dogodbe nekterih aposteljnov slov. zemlje; po teh sledijo tri podučne prigodbe, in za temi spet nektere pesmice; večina ostalih sostavkov je Ljubljani namenjena, kteri se mnoge vošila razodevajo, kako naj bi se na več krajih olepšala; pridjani so tem vošilom tudi še nektere vsem Slovencem. Sklepajo pobožnega „Romarja“ nektere kratkočasnice. Iz tega obsežka je očitno, da „Romar“ dobro nadomestuje „Koledarja za Slovence“, pa tudi unanja podoba mu je lična.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Istre 9. dec. U. G. — Hvala, komur hvala gré. Gospod Jakob Sajovec v Beršecu v Istri je res verl rodoljub — možak od nog do glave. Iskreno se trudi za blagor svoje sedanje domovine na vsako stran: v cerkvi, v šoli s podučenjem mladine v sadjoreji, v kmetijstvu in z djanskim gospodarstvom; tudi je člen družbe za kraško pogojzdenje. Na polji pisanja, kakor „Novice“ vedó, tudi ni zadnji. Za gotovo jim vém povedati, da je njegova valaška slovnica doveršena, in ako se s tiskarjem pogodí, jo bomo kmali prebirali. Da bi nam še svoje zaklade glagolice, ki jih je po starih cerkvenih napisih nabral, razjasnil in po „Novicah“ razglasil, bi jugoslavenska povestnica lep dodatek dobila! — Poklon istriške deputacije za oslobodenje colne zaveze je bil od Njih Veličanstva v Terstu prijazno sprejet. „Novice“ so že uni dan povedale, da so Cesar dovolili na to od novega leta naprej skozi 5 let, da ne bo dače za napolico, ajdo, koruzo, rež, ječmen, oves, bob, lečo, grah, grahor, slad in turšično moko. Omenjena deputacija iz 4 premožnih mož se je namerila prihodnji pust tudi na Dunaj podati, da bi se za odpravo dogane potegnila, in je naberala po vseh srenjah dnarja — ne vém: ali za stroške potovanja ali za svoj trud? in je nabrala 3000 gold., — al upanje potovanja na Dunaj se ji je poderlo,

ker so modri Vladar ji rekli, da se zavoljo tega ji ni treba truditi v Beč. Vsak Avstrijoljub vé, da dogana ni studenec bogastva za deržavo, ampak da zabranuje domače blago prevelike sile unanjega. Zato naj dogana le zavera angležko pajčovino; mi sejmo lan in konoplje, in debela srajca bo saj kaj terpela; ako smo pa bolj premožni, obernimo se v Rumburk ali kamor koli v naše cesarstvo, in bolj se bomo hvalili kakor s ptujo tančico. Na kratko rečeno: Nam Istrijanom dajte Ljubljano, Gradec, Dunaj bližej — doveršite železnico, dodelajte ceste — in bolje bomo živeli kakor sedaj, posebno ako se nam terta spet ozdravi. Pusti Kras pogojzdite *) ter zaprite burjo, da nam viharji oljk ne polomijo! Komur je mar za blagor domovine, naj se odpové sebičnosti, naj si išče pri revah mastí, naj se prime djansko sadjoreje, naj pomaga sviloreji na noge, naj umno polje obdeluje in za izrejevanje koristne živine skerbí, — naj stopi v kolo možakov, kteri so namenili silno burjo ustaviti in sušo iz Primorskega pregnati — z ogojzdenjem žalostnega Krasa!

Iz Pole v Istri 9. dan t. m. se piše, da sta danes zjutraj kmali po osmih presv. Cesar in Cesarica s svojim spremstvom na ladii „Elizabeti“ iz Benetk se pripeljala; ž Njima sta bila tudi brata cesarjeva nadvojvoda Ferdinand Maks in Leopold in pa brat cesarični vojvoda Karl bavarski. Ogledali so mornarske naprave, pomorski manever in starine imenitnega mesta; zvečer je bilo mesto z amfiteatrom in luko vred razsvitljeno. O polnoči so jadrali spet v Benetke nazaj.

Iz Zagreba se piše, da je svitlemu gosp. banu Jelačiču tako odleglo, da ni bolezen več nevarna.

Iz Ljubljane. Kakor se sedaj kaže, smemo terdno upati, da v kratkem bode ljubljansko močirje (Morast) nehalo močirje biti, ker nek Cesar samí, po pismu iz Tersta, to določno želijo. Ker pa perva potreba, da se povodnjam na ljubljanskem mahu konec storí, je to, da se tako imenovani „Gruberjev kanal“ zniža in tako ob velikih vodah Ljubljanici hiter odtok napravi, je vsled c. k. ministerskega ukaza pretekli torek pod predsedništvom Njih eks. gosp. deželnega poglavarja bilo posvetovanje, h kteremu je bil tudi odbor kmetijske družbe povabljen: za koliko naj se imenovani kanal zniža; določeno je bilo, da za 4 čevlje in 8 pavcov. Vse druge obravnave o tej zadevi bojo sedaj hitro sledile. — V poslednjem zboru mestnega odbora je bilo sklenjeno, naj se, ker se je zvedilo, da gazna osvečava (Gasbeleuchtung) ljubljanskega mesta bi ne utegnila dosti čez 1000 gold. dražja biti memo sedanje oljnate, pospešijo obravnave za napravo te osvečave s dotično teržaško družbo. — Ljubljanski sejm se bliža svojemu koncu; le smajni dan in v sredo po tem se je snidilo precej ljudstva, sledeče dní pa je bilo malo kupca, pa tudi ptujih kramarjev je prišlo manj kot drugekrati na ta sejm. Živine so le kakor za sreden sejm pripeljali, pitanih volov pa celô malo, ki so se prodajali po 22 do 23 gold. cent.

Novičar iz raznih krajev.

C. k. ministerstvo je ukazalo, da v ljudskih šolah imajo vprihodnje župani poberati učnino ali šolski dnar od starišev, ki imajo otroke v šoli, in ga potem skupaj za vsaki mesec izročiti učitelju; 14 dní po preteku vsakega mesca se imajo z bukvicami izkazati, v ktere so zapisali: kdo je plačal, kdo pa ne. Za dolgove so župani odgovorni; njim se bo poslala eksekucija za ne odrajtani dnar, in oni naj se potem za povračilo eksekucijnih stroškov deržé dolžnikov. — Sliši se, da na Ogerskem so bili vsi predsedniki pe-terih deželnih poglavarstev te dežele v zbor poklicani, da so razodeli želje in potrebe ogerske dežele, ktere se bojo v prošnjem pismu poklonile Cesarju, kadar pride spomladi tjè. — Sedaj se je oglasil vladni list francozki „Moniteur“ in je napovedal, da se bo zbor v Parizu še ta mesec snidel, ki pa bo v pretres vzel le tiste rusovsko-turške zadeve, o kterih so si vlade navskriž; „Moniteur“ se nadja, da se bojo lahko kmali (?) porazumele“. — Naklepi napolitanskih prekucij niso tako malopomenljivi, kakor se je v časnikih bralo, ker 8. dan t. m. je bilo življenje kralja napolitanskega v veliki nevarnosti. Ko je namreč kralj napolitanski po vojaški maši ogledaval armado, je skočil iz verste neki vojak 3. strelskega batalijona in je z bajonetom hotel prebosti kralja; pa ost bajonetova je odletela na nekem persnem orožji; v tem pa je pričujoči polkovnik Latour zgrabil vojaka in ga na tla vergel. — Neuenburžka homatija se čedalje bolj zapletuje; po izgledu pruske vlade terjate tudi francozka in rusovska, naj švajcarska vlada izpustí vjete brez sodbe; ona pa tega noče, in tudi angležka je njenih misel. Kaj bo tedaj iz tega? se ne vé. — 26. dan t. m. se je rusovski konzul z veliko mošnjo dnarja podal na Cetinje; pravijo, da rusovska vlada želí, naj knez černogorski kaj malega od svojih terjav do Turkov odjenja brez škode za svoje pravice. — Po posebnem ukazu papeževem je general-vikar rimski zapovedal, da po vseh cerkvah papeževe dežele naj se pri mašah teatrališka godba in teatrališko petje odpravi; namesto tromb in pavk se ima le koralno petje, spremljevano samimi orgljami, vprihodnje v cerkvi slišati.

*) O zadevah Krasa se zdaj drugega nič ne vé in ne sliši kakor to, da je vsaka pretura dva poslanca v zbor v Terst poslala. Sam Bog vé, kdaj bo kaj s Krasom? Po mojih mislih se bo tako dolgo prazna slama mlatila, dokler se Kras ne razdelí. Po razdelitvi pa si upam delež svoje srenje sam z drevjem zasaditi. Pis.

Slovenske národne pesme
po Varaždinski okolici in po bližnjem Štajerskem.

Nabral M. Kračmanov.

7. Slabo plačana služba *).

Sestra šiva, sestra šiva,
Poleg bratec spava,
Hoj joj, tak tak tak,
Poleg bratec spava.

Pričeli su, pričeli su
Devojke deliti,
Hoj joj, tak tak tak,
Devojke deliti.

Vidiš, bratec, vidiš bratec,
Kak ti gradec gori,
Hoj joj, tak tak tak,
Kak ti gradec gori.

Meni dali, meni dali
Staru baburinu,
Hoj joj, tak tak tak,
Staru baburinu.

Naj ti gori, naj ti gori,
Bog daj, da bi zgorel,
Hoj joj, tak tak tak,
Bog daj, da bi zgorel.

Pričeli su, pričeli su
Konjiče deliti,
Hoj joj, tak tak tak,
Konjiče deliti.

Jedno leto, jedno leto
Tam sem služil za lepu devojku,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepu devojku.

Meni dali, meni dali
Staru kljusetinu,
Hoj joj, tak tak tak,
Staru kljusetinu.

Drugo leto, drugo leto,
Tam sem služil za lepog konjiča,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepog konjiča.

Pričeli su, pričeli su
Puškice deliti,
Hoj joj, tak tak tak,
Puškice deliti.

Treto leto, treto leto
Tam sem služil za lepu puškicu,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepu puškicu.

Meni dali, meni dali
Staru svu škerbavu,
Hoj joj, tak tak tak,
Staru svu škerbavu.

*) Primeri Vuka „Srpske pjesme“ I. 428. str. 595. pes. 1841.

Pogovori vredništva.

Gospodu U. G. v R.: Na vprašanje Vaše: ali je spominek rajnemu gosp. prof. Janezu Kerstniku, pravemu očetu šolske mladine, za kterega je pred nekimi leti neki poštovan poslanec gosp. dr. Kluna tudi po Istri dnar poberal, že pri sv. Krištofu napravljen? Vám damo vediti, da Kersnikov spominek že stoji od julija 1855. „Novice“ so v 59. listu tistega leta slovesno blagoslovljenje popisale.

☞ Današnjemu listu je pridjana 4. pôla „Občne povestnice“.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.